Поштарина плаћена у готову

НОВИ САД
среда
16 октобра
1940

Година VI
Бр. 242 (1.627)

ДАН

Главни уредник: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ

Независни информативни дневник
Излази свакодневно осим понедељника
Примерак 1 Д
Месечна претплата 20 д. за земљу 50 за иностранство
Огласи по тарифи

Редакција и администрација Краља Александра 7. — Телефон: 21-05 — 21-06. Чековни рачун код Поштанске штедионице у Београду број 58.460 — Поштански фах број 178 — Рукописи и фотографије се не враћају.

ПОСРЕДОВАЊЕ У МАЂАРСКО-РУМУНСКОМ СПОРУ

Г. ФОН РИБЕНТРОП ПРИМИО РУМУНСКОГ ИЗАСЛАНИКА Г. ВАЛЕРА ПОПА

Берлин, 15 октобра. (А.А.) — ДНБ јавља:

Министар иностраних послова Рајха г. фон Рибентроп примио је јуче румунског посланика г. Валера Попа, који борави у Берлину.

Немачки авиони бомбардовали важне војне објекте у западној и југозападној Енглеској

Британски авиони бомбардовали болницу Виршов у Берлину

Берлин, 15 октобра. (А.А.) — ДНБ јавља:

Јаке немачке ваздухопловне формације напале су у току јучерашњег дана цео низ важних војних објеката, као и постројења ратне индустрије у западној и југозападној Енглеској.

Погоци су били тачни. Примећено је неколико великих пожара.

Берлин, 15 октобра. (А.А.) — ДНБ јавља:

У току ноћи између 14 и 15 октобра известан број британских авиона летео је изнад северне Немачке и некима од тих авиона успело је да се приближе и немачкој престоници.

Авиони су бацили бомбе, од којих су неке погодиле зграде за становање. Погођена је и болница Виршов. Није проузрокована, међутим, никаква већа штета, а није било ни људских жртава.

Напади британских носача-авиона одбијени су успешном паљбом противавионских батерија. Оборена су три авиона.

Берлин, 15 октобра. (А.А.) — ДНБ јавља:

Јуче после подне немачки авиони извршили су успешан напад на аеродром који се налази у близини Лондона и који је намењен одбрани британске престонице. Погођени су многи хангари. Примећене су многе експлозије, а исто тако уништено је и неколико авиона.

Други одреди немачких авиона извршили су успешне нападе на пристаништа у јужној Енглеској. При повратку немачки авиони извршили су напад на један већи трговачки брод у Каналу Ла Маншу.

Напад на Лондон и на друга места у Великој Британији настављени су и касно после подне, као и у току ноћи.

Нарочито су успешни напади били они који су извршени у јужној Енглеској Све бомбе су погодиле своје циљеве.

У ЛОНДОНУ ЈЕ ИЗАЗВАНО НЕКОЛИКО НОВИХ ПОЖАРА

Лондон, 15 октобра. (А.А.) — Агенција Рајтер јавља:

Министарство ваздухопловства саопштава следеће:

У току ноћи између понедељника и уторника главни немачки напади били су извршени на Лондон и на једну варош у централној Енглеској. Ови напади били су нешто мањих размера но што су били претходни.

Изазвано је неколико пожара и оштећена су извесна индустриска постројења. Ови су пожари доста брзо угашени.

У Лондону и у најближој околини погинуло је неколико лица, а има и известан број рањеника. У централној Енглеској било је мање људских жртава.

Бомбе су бачене и у грофовијама недалеко од Лондона, као и у извесним деловима јужног Велса.

Према извештајима који су добијени причињена штета није велика, али је у тим крајевима било неколико људских жртава.

Лондон, 15 октобра. (А.А.) — Агенција Рајтер јавља:

Непријатељски авиони, оперишући појединачно, извршили су још известан број брзих напада, појављујући се из облака и бацајући бомбе, после чега би се одмах удаљили. Такви напади извршени су на мале градове и села у јужној и средњој Енглеској. Био је известан број жртава, међу којима неколико смртно рањених. Један велики немачки четворомоторни бомбардер прелетео је изнад лондонског предграђа. Један други немачки апарат, који се појавио изнад једног другог дела лондонског предграђа, био је одбијен од стране противавионске паљбе.

На банкету у част немачке војне мисије генерал г. Антонеску је говорио о сарадњи немачке и румунске војске

Букурешт, 15 октобра. (А. А.) — Агенција РАДОР јавља:

Румунска влада приредила је у Официрском дому банкет у част немачке војне мисије. Банкету је присуствовало стотину званица. Били су присутни управљач државе генерал г. Антонеску, потпретседник владе г. Хориа Сима, немачки посланик г. др. Фабрициус, италијански посланик г. Гхиги, генерал г. Хансен, шеф војне мисије генерал г Спајдел, претставници Јапана и Шпачије, као и многобројни румунски генерали.

Генерал г. Антонеску одржао је здравицу, у којој је подвукао да се немачка војна мисија налази у Румунији на захтев румунске владе, да је немачка војна мисија израз једне стварне и плодне сарадње. Генерал г. Антонеску рекао је:

„Усвојити данас доктрину и техничке могућности једне велике војске и једне велике ратне индустрије, организовати војску ради одбране своје земље на новим основицама, значи учинити акт мудрог и стварног патриотизма“.

Управљач државе г. Антонеску поздравио је затим генерале Ханзена и Спајдела, као и претставнике Италије, Јапана и Немачке па је затим подигао своју чашу у здравље Вође Рајха г. Хитлера, маршала Рајха г. Геринга. Његовог Величанства Краља и Цара Емануела и г. Мусолиниа — Дучеа Италије.

Генерал г. Ханзен захвалио се и у своме говору рекао да је задатак немачке војне мисије подучавање румунске војске.

Банкет је протекао у атмосфери искреног другарства.

У БУКУРЕШТУ СЕ ДЕМАНТУЈЕ ДА ЈЕ СОВЈЕТСКИ РАЗАРАЧ ПОТОПИО ЈЕДАН РУМУНСКИ БРОД

Букурешт, 15 октобра. (А. А.) — РАДОР јавља:

Издато је саопштење у коме се вели да су потпуно измишљене вести енглеског радиа и извесних америчких радио-станица у којима се тврдило да је један совјетски разарач извршио напад на један румунски брод и да је брод потонуо.

ИНСПЕКЦИОНИ ПУТ МАРШАЛА Г. ПЕТЕНА

Адбер, 15 октобра. — (А. А.) Агенција Авас јавља:

Шеф државе маршал г. Петен одлучио је да предузме дужи инспекциони пут и да посети разна подручја, како би се лично уверио како се спроводе у дело наређења и одлуке његове владе

Маршал г. Петен посетио је јуче прво Амбер где је провео у дужем разговору са општинским већницима и бившим ратницима и посетио је затим разне фабрике и радионице, па тако и чувену фабрику луксузне хартије. Грађани су маршалу в. Петену приређивали овације.

У СКОПЉУ ЈЕ ПОЧЕО ДА ИЗЛАЗИ ДНЕВНИК „ГЛАС ЈУГА“

Скопље, 15 октобра. — У Скопљу је јуче изишао први број новог скопског дневника „Глас југа“. Директор листа је књижевник г. Анђелко Крстић, а уредник г. Тодор Манев[illegible]. Власник листа је г. Михаило Стојановић, бивши народни посланик. Лист излази на осам страна. (ДАН)

ВАШИНГТОН 15 октобра. — У току конференције са претставницима штампе државни секретар за иностране послове г. Хал изјавио је, да су преговори са разним јужноамеричким државама у погледу поморских и ваздухопловних база у току. Размена мисли у овим преговорима обухвата сва питања Западне хемисфере. (ДНБ)

ВАШИНГТОН, 15 октобра. — Из извештаја који је министар финансија г. Моргентау поднео претседнику г. Рузвелту произлази, да се капацитет америчке авионске индустрије за последње две године повећао за 400%. Број запослених лица у овој грани америчке индустрије означен је за септембар месец 1939 године 28.700, за септембар 1939 године 50.600, а за септембар 1940 године са 118.800. (ДНБ)

Букурешт, 15 октобра. — Издато је саопштење у коме се прецизира да је 14 о. м. из разлога који досада није познат, појавио пожар у трима петролејским изворима у Бајкоји. Благодарећи сарадњи немачких екипа за надзор, пожар је угашен у року од 45 минута. Утврђено је да штета износи највише четири милиона леја. Рад се наставља нормално. (Радор)

ВАШИНГТОН, 15 октобра. — Министар финансија г. Моргентау саопштио је претставницима штампе да је г. Рузвелт образовао одбор за убрзање производње авиона за Сједињене Америчке Државе и Велику Британију. Чланови одбора су министар морнарице г. Кнокс, министар војске г. Стимсон, претседник народног одбора за одбрану земље г. Кнуцен и министар финансија г. Моргентау. (Рајтер)

БУКУРЕШТ, 15 октобра. — Принц Барсу Стирбеј, члан румунске високе аристократије и велепоседник, који је раније играо видну улогу у румунском политичком животу и истицао се као противник пређашњег режима, вратио се у Букурешт. Принц Стирбеј напустио је Румунију још пре десет година и стално је живео у Француској и Швајцарској. (ДНБ)

ХЕЛСИНКИ, 15 октобра. — Лондонски дописник листа „Хелсинки Саномат“ јавља да се у енглеским политичким круговима непрекидно говори о претстојећој оставци лорда Халифакса, министра иностраних послова. (Стефани)

Шта треба знати?

„САМОУПРАВА“ (Београд):

Један од старих, освештаних закона, скоро вечитих закона међународне политике изражен је речима да свако друштво, па према томе и држава (која је његов врховни израз) вреди и важи споља онолико колико вреди изнутра.

Наша спољна ситуација зависи дакле од наше унутрашње ситуације.

Ми не можемо рећи да су услови реда и здравог економског горетка код нас тешки, те зато не можемо ни доћи на мисао да верујемо у немогућност осклађивања наших прилика и наших интереса. Ми смо једна земља која заиста верује у разлог свога опстанка, свесни да нам наша национална држава нуди врхунац националних, привредних и свих других, општих и личних јемства за живот. Ми смо, шта више, готови да ту земљу, у случају нужне одбране, бранимо сви као један човек, дајући све за њу. Али, патриотизам није данас осећање које треба да се манифестује само на бојноме пољу, у великим историскми тренуцима. Патриотско осећање треба да се данас спроведе кроз све акције јавног и приватног живота. Патриота се мора бити конзеквентно, до краја, посведневно, перманентно и увек.

Наш државни и национални програм је прост: Ми желимо да до краја овога рата; у свима перипетијама даљег европског развоја и у свима привредним и моралним кризама које могу да га прате, останемо неутрални споља, а у реду и сигурности изнутра. Наш је циљ да сачувамо своју државну баштину и да сачувамо све своје становништво, свакога човека, сваку жену, свако дете. Ми смо уз то ради да сачувамо и свој привредни инвентар, национални имутак, затим животне услове за даљи културни и привредни развој наше земље. Поред тога, наш је идеал да сачувамо коректан и пријатељски однос са свима својим суседима, своје спољно-трговинске пијаце, своје привредне везе.

То је оно што треба да зна сваки грађанин Југославије, без обзира на веру, сталеж, националну припадност узраст и степен имућности. То је оно што треба да зна и свако дете Југославије, да би расло у правилноме уверењу о исправности нашег животног става. А то треба да зна и наша омладина, која тек ступа у живот, да не би имала погрешне појмове о земљи и себи и да не би пошла у акцију или у смислу своје генерације са једне погрешне полазне тачке, сукобљавајући се са непобитном и неумитном стварношћу.

Нема више захтева тренутка, нема више ни захтева једне епохе; ради се о захтевима једне ере која је већ на помолу. Та ера не тражи од грађана Југославије никакве друге идеологије до ове, овде изнете у програму горе приказаном. Њој нису потребне друге жртве, до жртве које захтевају тај идеал, та идеологија, — управо та стварност, дефинисана речима: Наша међународна ситуација зависи од наше унутрашње ситуације, од нашега реда и нашег поретка унутра.

Зато и јесте дужност сваког грађанина Југославије да својим привредним и свим другим поступцима респектује и утврђује ред и сигурност своје земље, јачајући њену унутрашњу ситуацију, снажећи тако своју земљу споља и изнутра!

У просторијама Католичког круга обавиће се свечано отварање изложбе модерних мађарских сликара

У уторак, у 17,30 часова, обавиће се, у просторијама Католичког круга, свечано отварање изложбе модерних мађарских сликара. Као што смо већ јавили, пре неколико дана у Нови Сад је допутовала грофица Ева Телеки Алмаши, која је овакве изложбе са великим успехом организовала у Београду и Загребу.

Изложба модерних мађарских сликара даће прилике Новосађанима да се упознају са модерним мађарским сликарством, јер ће на њој бити заступљена многа врло позната имена мађарске сликарске уметности.

У Новом Саду се оснива месни одбор уније за заштиту деце

У среду, 16 о. м., у 17 часова, у Дечјем склоништу Црвеног крста и Лиге против туберкулозе, на Булевару Краљице Марије, одржаће се конференција за оснивање месног одбора Југословенске уније за заштиту деце. Као што је познато, у Новом Саду постоји бановински одбор, али месни одбор до данас није основан, иако локалне организације постоје у свим, па и мањим местима у Дунавској бановини. На конференцији ће узети учешћа претставници свих друштава и установа којима лежи на срцу заштита малишана.

Конференције министра г. Бешлића у Ботошу и Орловату

Ботош, 15 октобра. — Министар саобраћаја, инж. г. Никола Бешлић одржао је у недељу конференцију са својим пријатељима у Ботошу.

Око 8 часова пре подне министар г. Бешлић је стигао аутомобилом у пратњи сенатора г. Панића. Пред општинском зградом дочекао их је велики број грађана. Конференција је одржана у просторијама г. Стевана Павлова. Г. Лаза Сремац, претседник месне организације ЈРЗ отворио је конференцију и дао реч г. Бешлићу. Г. Бешлић говорио је о спољној и унутрашњој политици Краљевске владе и о задругарству. Конференција је завршена уз бурно клицање присутних министру г. Бешлићу. Потом је г. Министар посетио Сточарску и Кредитну задругу, где су га дочекали задругари, на челу са претседником Сточарске задруге г. Јоцом Пиварчићем.

Из Ботоша је Министар г. Бешлић са сенатором г. Панићем кренуо за Орловат, где је такође одржао конференцију.

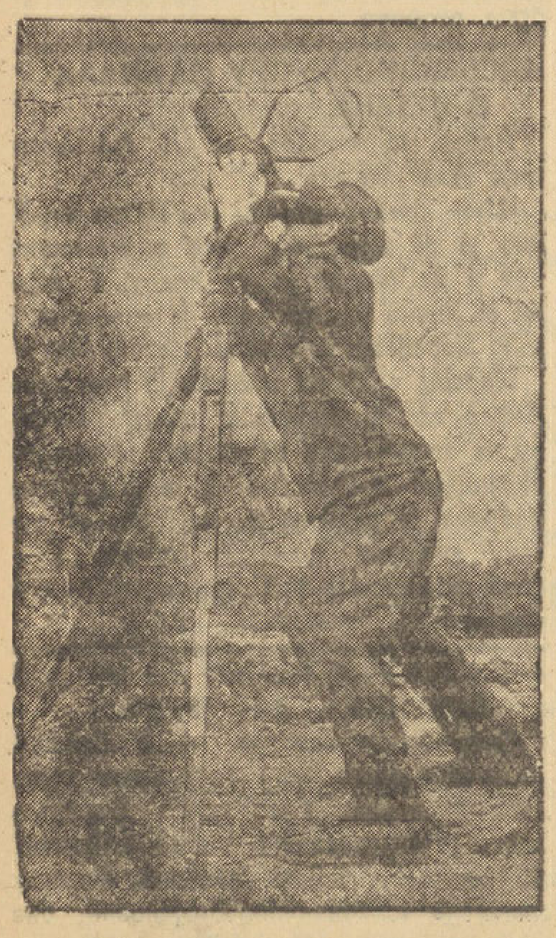

Немачки посматрач осмотри
Немачки посматрач осматра

Земљорадници-Дужници Паба и даље плаћају врло слабо своје дугове

Београд, 15 октобра. — Према званичним подацима Паба, земљорадници — дужници по Уредби о ликвидацији земљорадничких дугова уплатили су на име отплата за првих 7 месеци о. г. односно од 1 јануара до 31 јула о. г. свега 33,0 милиона динара. Ова отплата поседништва Банке изнела је: Београд 17,7 Загреб 2,5, Љубљана 11.8 и Сарајево 1,0 милиона динара.

Већ раније је скренута пажња да би требало предузети неке енергичније мере у погледу наплате земљорадничких дугова. Ове мере у данашњем времену потпуно би, истиче се, биле на своме месту. Земљорадници се не могу тужити да су њихови производи јевтинији него ранијих година. Исто тако они се не могу потужити ни да су порези већи него раније. Напротив, земљорадници могу једино да констатују да су земљораднички производи данас просечно за 80% скупљи него прошле године и да је данашња влада ослободила десетине и десетине хиљада земљорадника од плаћања земљарине.

Према томе, нема, додаје се, нико моралног права да брани ово слабо плаћање земљорадника — дужника Паба, а надлежне државне власти заиста имају и моралну и материјалну подлогу да предузму енергичне мере у циљу боље и јаче наплате ануитета од стране земљорадника — дужника.

ПОРЕД ЗАЈЕДНИЦЕ УВОЗНИКА ТЕКСТИЛНИХ СИРОВИНА ОСНОВАЋЕ СЕ И ПРИНУДНА ЗАЈЕДНИЦА ЗА ТЕКСТИЛНУ ИНДУСТРИЈУ

Београд, 15 октобра. — Како ДАН сазнаје, поред оснивања Заједнице увозника текстилних сировина у пројекту је и оснивање принудне Заједнице за текстилну индустрију, која би се односила на текстилну индустрију изван бановине Хрватске. Нацрти наредби за оснивање ових Заједница већ су готови и биће расмотрени на једној текстилној конференцији која ће се одржати 17 о. м. у Београду

МИНИСТРИ Г.Г. ДР. ТОРБАР И ДР. СМОЉАН У БЕОГРАДУ

Београд, 15 октобра. — Данас су се вратили у Београд из Загреба министар пошта г. др. Торбар и министар без портфеља г. др. Бариша Смољан.

ПУТ МИНИСТРА Г. ДР. ЧУБРИЛОВИЋА

Београд, 15 октобра. — Синоћ је отпутовао у Бања Луку министар пољопривреде г. др. Бранко Чубриловић. Министар г. др. Чубриловић састаће се у Бањој Луци са својим пријатељима из Врбаске бановине са којима ће конферисати о проблемима исхране ове бановине. Г. Министар ће се вратити у Београд у среду ујутру. (ДАН)

У СМЕДЕРЕВУ ЈЕ ОТВОРЕН ПРВИ ТЕЧАЈ ЗА СИЛОСКУ СЛУЖБУ

Београд, 15 октобра. — У Смедереву је свечано отворен први течај за силоску службу који је организовало друштво „Силос“ а. д. (ДАН)

ПРЕД НОРМАЛИЗОВАЊЕМ ТРГОВИНСКИХ ОДНОСА СА ФИНСКОМ

Београд, 15 октобра. — Како ДАН сазнаје, једна финска трговинска делегација борави сада у Италији, одакле ће продужити за Грчку, а при повратку ће се задржати у Београду ради вођења трговинских преговора. У вези са тим, на надлежним местима се сада проучава питање интензивније размене добара са Финском.

Наш трговински промет са овом земљом одвијао се до сада на основу привременог споразума од 1929 године. Размена добара са Финском била је до сада минимална. У 1938 години извезли смо у Финску робе за 6,4 милиона динара, а увезли за 1,4 милиона динара. Извозили смо: лековито биље, биљне сокове, сулфурно уље, хромову руду, екстракте за штављање итд., а увозили: разно семење, хартијину масу, пољопривредне сирове, сирове говеђе коже итд

Премештаји среских начелника у Дунавској бановини

Београд, 15 октобра. — Указом Краљевских Намесника, на предлог Председника Министарског савета и заступника Министра унутрашњих послова, постављени су за среског начелника 4 групе 2 степена среза сомборског г. Стеван Јовановић, сreски начелник 5 групе среза оџачког, по потреби службе; за среског начелника 4 групе 2 степена среза оџачког г. Сава Николић, сreски начелник исте групе и степена среза орашачког, по потреби службе; за среског начелника 4 групе 2 степена среза орашачког г. Миодраг Радоњић, сreски начелник 4 групе 2 степена среза тителског, по потреби службе; за среског начелник 2 групе среза тителског г. Миодраг Радовановић, политичко-управни секретар исте групе и степена Краљевске банске управе Дунавске бановине, по потреби службе; за претстојника 4 групе 2 степена Претстојништва градске полиције у Белој Цркви г. Светомир Поповић, претстојник исте групе и степена Претстојништва градске полиције у Панчеву, по потреби службе; за старешину кварта 5 групе Управе града Београда г. Драгомир Павловић, сreски начелник исте групе среза грочанског; за среског начелника 4 групе 2 степена среза грочанског г. А. Николић, сreски начелник исте групе и степена среза тимочког, по потреби службе; за главног архивара 7 групе среза митровачког г. Александар Јовановић, главни архивар исте групе Краљевске банске управе Моравске бановине, по молби.

ДОЗВОЉЕНО ЈЕ ДА МЛИНОВИ ДРЖЕ ЈЕДНОМЕСЕЧНУ ЗАЛИХУ ПШЕНИЦЕ

Београд, 15 октобра. — ДАН сазнаје да је најновијом одлуком дозвољено млиновима да држе једномесечну залиху пшенице за прераду. Исто тако је дозвољено да млинови могу куповати и ону пшеницу коју је Призад пописао ради принудног откупа

„Народна одбрана“ о Матици српској

У свом последњем броју часопис „Народна одбрана“, који издаје Средишни одбор Народне одбране, доноси приказ Матичине годишње скупштине, вероватно из пера професора г. Мила Павловића, који је као делегат Народне одбране присуствовао овогодишњој скупштини Матице српске. У приказу се, поред осталог, каже:

Ко зна колико Матица српска има удела у просвећивању нашега народа нарочито у северним крајевима, у Војводини и у буђењу и одржавању његове националне свести, нарочито у ово данашње мутно и критично доба — онда се може појмити зашто је ова скупштина пробудила тако велико интересовање у свима круговима. Нарочито је последњих година важан њен рад, јер са свију страна чине се покушаји да се нашем народу нашкоди. Међутим, Матица Српска била је кроз низ деценија будни стражар и будилац народне свести и духа на граници Српства а данас је у истини снажан фактор у просвећивању и подизању духа у нашем народу. Стога је скупштина Матице Српске искупила најистакнутије претставнике српскога народа у Војводини. Ту је већина оних који сачињавају духовне и интелектуалне снаге краја, претставници цркве и просвете, претставници школе и јавног живота. Нарочито је било симптоматично и симпатично што су се у истој средини видела искупљена и лица сеоског становништва, нарочито старијег. Знак да и њима лежи на срцу рад и успех ове установе. Тако су поред директора и професора и лекара, адвоката и инжењера, трговаца и занатлија налазила се и лица простих ратара, што је целој скупштини давало израз искрености, интимности, поверења и правог задругарства. Као да није била скупштина него једна лепа народна манифестација.

На седници Бановинског одбора ЈРЗ у Скопљу наглашено је да је Јужна Србија органски повезана са Београдом

На седници је претседник владе г. Цветковић говорио о спољној и унутрашњој политици коју спроводи Краљевска влада

Скопље, 15 октобра. — У Скопљу је јуче одржана седница Бановинског одбора ЈРЗ за Вардарску бановину, на којој је претседник владе г. Драгиша Цветковић у једночасовном говору изнео целокупно стање наше унутрашње и спољне политике као и сва настојања владе на привредном и социјалном побољшању прилика у земљи На крају је донета резолуција, којом се констатује да је спољна политика Краљевске владе била у пуној сагласности са интересима добре унутрашње политике. Влада г. Цветковића поклања пуну пажњу и привредним и социјалним питањима и резултати су потпуно задовољавајући. На крају Бановински одбор нарочито подвлачи да Вардарска бановина одлучно иде са Београдом, као носиоцем и центром политичке и националне идеологије свих српских крајева и само у томе склопу тражиће решење свих својих економских, социјалних, културних и политичких проблема. Повезаност свих ових крајева, каже се у резолуцији, наш заједнички живот, наша национална историја и најстарији културни споменици јасно показују да наш класични Југ одлучно везује своју судбину, своју будућност за велику југословенску домовину, која је једина гарантија за бољу будућност свих оних који у њој живе.

Надлежни фактори проучавају питање снабдевања индустрије сировина из прекоморских земаља

Београд, 15 октобра. — Како ДАН сазнаје са добро обавештене стране, надлежне установе узеле су у најозбиљније проучавање питање омогућавања довоза потребних сировина за нашу индустрију из прекоморских земаља, односно поглавито из Јужне Америке. Овде у првом реду долазе у обзир оне сировине које не можемо добити на другим континентима.

Вероватно је да ће се предузети потребни кораци да се омогући увоз ових сировина. У првом реду треба да се регулише питање успоставе директне саобраћајне линије са лукама Јужне Америке. Разуме се да би ово питање имало да се реши у споразуму са блокадним властима на морима, по којима би требали да путују наши бродови.

ПОЛИТИЧКА ХРОНИКА

Њ. Кр. Вис. Кнез Намесник Павле примио је јуче по подне у аудијенцију министра социјалне политике и народног здравља г. др. Срђана Будисављевића шефа СДС.

Претседник владе г. Драгиша Цветковић посетио је јуче у Скопљу фабрику ћилима и интересовао се за прилике и потребе радника. Затим је присуствовао бановинској конференцији ЈРЗ, којој су присуствовали и министар саобраћаја инж. г. Никола Бешлић, министар физичког васпитања г. Душан Пантић и министар на расположењу г. Јован Алтипармаковић. После подне, у 15 часова, претседник владе г. Цветковић је авионом отпутовао за Ниш.

На конференцији омладине ЈРЗ и Југораса у Скопљу говорио је министар физичког васпитања народа г. Душан Пантић. Г. Пантић је нагласио да је за успешно спровођење реформи потребно првенствено извршити организацију и сакупити све патриотске позитивне снаге народа. Рад ће се почети систематски прво, препорођајем наше омладине. Треба створити телесно здраву, снажну, морално јаку и националну омладину.

Министар саобраћаја инж. г. Никола Бешлић, приликом свога боравка у Скопљу, обишао је сва одељења железничке станице и упознао се са њеним уређењем. Исто тако обишао је ложионицу и радионицу. Из Скопља је г. Бешлић синоћ отпутовао за Краљево.

Редовно купање у Новосадско водно минерално води чува Ваш организам од реуме

Величанствени историски филм
ЕЛИЗАБЕТ
Караки Катали, Јавор Пал
Од среде, 16 октобра, у
АПОЛУ

ПОДЛИСТАК »ДАНА«

КУЛТУРА И КЊИЖЕВНОСТ СТАРЕ ВОЈВОДИНЕ

МЛАДЕН ЛЕСКОВАЦ (1)

Свој изузетно важни а у многим областима и временима и доминантни положај у духовном животу српскога народа Војводина није стекла и осигурала себи лако. Ишло је то са тешким напорима, мучним рађањима, изненадним трагичним сударима. Јер своје место и улогу Војводина није стекла и заузела за себе негујући и чувајући оне облике живота и онај стил духовног израза који је, на сасвим друкчијем терену и другим приликама, створен у ранијим вековима, — него је лепи значај културних напора Војводине у томе што је старе животне облике празавичајног Балкана умела да прилагоди и преобрази у сасвим модерне, неопходније, а претеће униформни и сањив живот српске средњовековне писмености одвела и укопчала у живу и бучну реку модерног европског књижевног струјања. Крупна је то заслуга. А у оном мутном тренутку када је Војводина почињала нешто да значи за нашу националну културу и књижевност тај важни и данашњици тако чист осећај није био ни близу овако јасан, па се тада ни слутити није дало каква ће судбоносна и часна улога бити одређена Војводини у духовном развоју српскога народа. Још у XV веку изгледало је да је Војводина само привремено и невољно боравиште гањане и прогнане српске књиге; па је то тако изгледало и у XVII веку. Изгледало је да је Војводина само најистуренији крак, на север највише поодмакло подручје српске духовне мисли. Њен карактер је од врло давних времена био прво славенски, па југословенски, најзад претежно српски. Већ негде почетком XIIIвека било је у Војводини православних епархија, свакојако српских, по којима је врло вероватно могло и морало бити и српских књига и сталног старања за њих; доцније, брига за српску књигу и српску културу биће у Војводини и обимнија и већма смишљена, а први српски текст за који знамо да је писан у Војводини, 1481, отвориће дуги низ књижевних напора Срба у овим крајевима, од значаја не само за ове крајеве. Духовни живот Срба у Војводини за последњих 450 година, наоредо са њиховим књижевним настојањима и културним трудовима, може се, без тешкоћа, груписати и обухватити у три по важности неједнака момента: у онај који обухвата нека два столећа а завршава се пре 250 година Великом сеобом Арсенијевом; у онај други који обухвата XVIII, и трећи који се простире на XIX век а иде све до првих дана првога Светскога рата.

Први период, до Арсенијеве Велике сеобе, изгледа данас најмање важан, и преко њега се радо прелази. Нутке када се жели да истакне онај напор који је Војводину учинио славном међу Србима. Има томе оправданог разлога. Заиста је до Сеобе Војводина личила на провинцију и периферију српскога народа, где се не раде важни послови него прерађују они споредњи, и војвођански калуђери XV, XVI и XVII века својим радовима јасно причају колико се срозала средњовековна српска култура Немањића, колико ју је сатро духовни замор, колико се дегенерисала. Јер све што је у то доба створено у Војводини, инспирисано је књижевним резултатима немањићке Србије. Ипак, има пуно лепих и речитих резултата већ и из тога доба. Књижевност Војводине овога времена, онда када је била најјача, имала је неколико нама милих и драгих атрибута: она је била српска, у најбољој и најчистијој традицији српској. Сва је била у знаку оне књижевности коју је засновао свети Сава, сва је била црквеног карактера, или чак и за црквену употребу, баш онако исто као и књижевност Савиних наследника у Србији, који су јој били узори, инспиратори и законодавци. Последњи српски деспоти су се при томе нарочито истакли. Загревала их је побожна мисао да у својој деспотовини, на простору бескрајно мањем но што је немањићка Србија, у приликама далеко тежим, средствима знатно скромнијим, у границама неколико брзих и несрећних деценија, наставе и прихвате мисао Немањића: и они су волели књижевност и неговали је, и они су оснивали манастире и калуђерили се, и њих је црква канонизовала. Још више него појава и рад деспота, по ово доба је значајан постанак двадесетине манастира, у Банату, Барањи, Бачкој, али највише у Фрушкој Гори. Безмало сви ти манастири постали су у XV и XVI веку, у окриљу деспота, у сенци крупних догађаја који су се полако већ назирали. Шта је главна црта српскога духовног живота у Војводини до Велике сеобе? Конзервисање, непомичност, дотрајавање у староме. Година 1690 несумњиво чини коупан прелом у томе животу.

Срби у Војводини
од Велике сеобе до светског рата

Васа Стајић

Објављујемо, у наставцима, за наше читаоце одлично предавање г. Васе Стајића које је у недељу прочитано у оквиру програма у Мушкој гимназији Краља Александра Првог у Новом Саду, који је преношен преко радија. Упоредо, у нашем подлиску, објављујемо и врло успело предавање које је том приликом одржао г. Младен Лесковац — Култура и књижевност старе Војводине. Оба предавања заједно дају сјајан приказ политичког, националног и културног живота Срба у Војводини од старине до најближе прошлости и претстављају одличан прилог литератури о стремљењу, страдању и успесима Срба у овим крајевима. Оба предавања ДАН ће ускоро објавити у засебној књизи.

1

Војводину су старији наши писци називали Араратом на којем је спасен од поплаве Турака државни брод Немањића. Јер, одмах после Косова, деспоти и остала властела српске земље склањају се овамо: и син Краља Вукашина, и цара Лазара, и Вука Бранковића. Са њима у Војводину прелази њихово чиновништво и, што је важније, њихови себри, те су, по тврђењу наших историчара, појачавали доста бројан стари елеменат српски који да је одолео инвазији Мађара. И онда, међутим, када су Турци на овом земљишту победили Хришћане, те за сто и педесет година владали и самим срцем Хунгарије, Будимом, досељавање Срба са Балкана није престало: сад су српску сиротињу доводили овамо турски господари, да ради опустелу земљу из које су Мађари били скоро искорењени. Тако је у току 15 и 16 столећа данашња Војводина добила скоро чисто српско становништво, прошарано само Турцима војницима и чиновницима. И тако су Турци кроз сто и педесет година у својој држави ујединили Србе потпуније него што је то могла учинити држава Немањића; духовно, пак, ујединили су нас у пећској патријаршији која је имала своје епархије и епископа у Хопову у Срему, у Сегедину „бачкија области", у Темишвару, Вршцу, Бечкереку и Будиму.

Уједињење свих Срба под Турцима прекинуто је успесима Немаца, а нарочито под вођством Евгенија Савојског, у борби са Турцима. Кад је патријарх Арсеније III Чарнојевић пренео своју столицу из Пећи у Срем, и када је у Карловцима 1699 повучена граница између турске и аустриске царевине, предвођена је српска црква. То цепање на српску цркву у Турској и на ону у Аустрији није извршено једнога дана. У тежњи за јединством, Срби су покушавали да не признају границе између две туђинске царевине: године 1708, новоизабрани митрополит Исаија Ђаковић заклиње се народу да ће светог и блаженог архиепископа пећског и патријарха српског увек признавати као свога старешину; две године касније, 1710, новоизабрани митрополит, Софроније Подгоричанин, назива себе, „митрополит всем Срблем обретајуштим се под властију свјетлаго ћесара и јексарх трона пекскаго"; и, све до 1731, карловачки митрополити су добивали потврдне грамате од пећских патријарха. Тим пре су се ондашњи Срби борили за јединство, када је граница између две царевине померена на југ. Пожаревачки мир 1718 донео је собом да су се у Аустрији нашле две српске митрополије: београдска и карловачка. Већ 1722, на народном сабору у Петроварадинском Шанцу, у данашњем Новом Саду, свештенство и народ су једнодушно решили да се две митрополије имају спојити, чим један од двојице митрополита умре. И поред опирања државне власти, сво је решење изведено кад је умро карловачки митрополит, Викентије Поповић, али је Беч београдског митрополита Мојсеја Петровића сматрао само администратором карловачке митрополије и покушао је да после његове смрти, 1730, да изабрати два митрополита. На народном сабору у Карловцима, 1731, Срби су се том покушају одупрли најодлучније. Овај сабор се данима натезао са царским комесаром око питања: један или два митрополита. И кад је изгледало да Беч неће одустати од цепања српске цркве у Аустрији у две митрополије, клио и народ су створили праву заверу: 84 епископа и посланика потписали су обавезу да неће отступити од јединства двеју митрополија, ма то и цар тражио; а ако се нађе ко од свештенства и световних да прими цепање „чужд да будет службе и причастија, лишен же всјакаго собора и страшен в церков свјатујој входа" то јест из верске и народне заједнице. Пред таквом одлучношћу ћесар је морао попустити: пристао је да се бира један митрополит, уз страду да то не може служити као преседан за будуће. А избор једног митрополита одиста није послужио као преседан, пошто је Аустрија 1739 изгубила северну Србију.

Срби Војводине су живели у 18 столећу не под заштитом закона, него под заштитом привилегија које су аустриски цареви издавали Србима почев од 6 априла 1690, кад их је Леополд I позвао дага пошаљу у рату против Турака, обећавајући им слободу исповести и избор војводе. То су биле општенародне привилегије, дате у време владарске неограничене власти. Ове општенародне привилегије дане су свим Србима у Аустрији, и Срби су се њима користили да одбране и заштите своју цркву од насртаја предоминантне римокатоличке цркве. Али се за општенародне привилегије требало стално борити, зато што су владари Аустрије честим тумачењима привилегија покушавали да сузе права и слобоштине Срба. Већ године 1734 тужили су се Срби да се привилегије толико врећају, да би народу била милија и сама смрт, него ли живот уз сталну повреду привилегија. Одлучност Срба при одбрани привилегија, и потреба да Срби бране Аустрију од Прусије довела је до оснивања Придворне илирске депутације која је од 1745 до 1777 водила српске послове, бранила српске привилегије од мађарских сталежа и управних власти. Кад су ратови Фридрихом Великим престали и државна власт у Аустрији ојачала укинута је и ова депутација, као што 1792 би укинута и једва основана Илирска придворна канцеларија, и Срби обезоружани препуштени државном сабору у Пожуну (диети) који је од 1825 скоро стално заседавао, реформишући Хунгарију и све више је мађаризирајући.

Четири успеле премијере
Бановинског позоришта
на гостовању у Сомбору

Сомбор, 15 октобра. — Сомборска публика и ове године са великим интересовањем прати све претставе Народног позоришта Дунавске бановине „Кнез Намесника Павла", које гостује у Сомбору, поготову што је репертоар богат успелим премијерама, од којих су последњих дана, са нарочитим успехом, изведене ове четири: „Јукенак", „Супруга", „Породица Бло" и „Кад је среда — петак је".

„Јукенак" је дубоко, животном мудрошћу проткано дело немачког експресионисте Рефиша. У интерпретацији моћног трагичара Љубише Филиповића и у продубљеној режији Александра Верешчагина дело је добило много у сугестивности.

„Супруга" од Јована Бокаја претставља продукт лакше мађарске књижевности. У погледу садржине, ради се о једној занимљивој варијанти брачног четвороугла. У претстави је дошла до пуног изражаја зрела уметност гђе Ирене Јовановић и господска лежерност прекаљеног Момира Андрића, који све више задивљује сомборску публику. Гђа Олга Животић и г. Витомир Качаник такође су са успехом одиграли своје роле. Режија др. Шебешћена успела је да потенцирањем темпа прикаже најјачи квалитет комада: виртуозно жонглирање ситуацијама.

„Породица Бло" од Љубинке Бобић привлачи широке масе света. Без сумње, има у тој комедији здравих елемената Нушићевог хумора. Главну заслугу за успех имају увек одлични г. Ајваз, изврсна уметница гђа Радмила Петровић, г. Витомир Качаник и гђа Ружа Крањчевић, те ведра режиска концепција г. Верешчагина.

Најзначајнија премијера домаћих аутора била је претстава „Кад је среда — петак је" од Плаовића и Ђоковића. Интересантно је поменути да је та премијера давана у овом позоришту пре београдске претставе. Трагикомедија, како је аутори називају, у највећој мери одушевила је публику која је честим одушевљеним пљескањем и бурним смехом пропратила сатиричне а честе духовите гротескне сцене. Премијера је протекла у оном управо свечаном расположењу који аутоматски настаје око правих уметничких догађаја. Претстава је била пуна боје, ритма и правог истинског глумачког доживљавања. Г. Момир Андрић је креирао главну улогу. Његова сугестивност, непосредност и драмска снага достигле су праву уметничку висину, доказавши најубедљивије да његово ангажовање значи велики добитак за ову трупу. Другу половину комада држи на раменима опет изврсни г. Милан Ајваз у улози шпекуланта Јовановића. Његов се таленат све више искристализује и налазимо да се развија у правцу тешких драмских улога. Гг. Качаник, Николић и гђе Душановић, Петковић и Белић сјајно су допуниле ансамбл. На посебном месту треба истаћи гђу Драгић, уметницу са неверовато широким могућностима трансформације, духовиту и темпераментну. Режиска верзија г. др. Шебешћена има много оригиналне инвенције.

П. Ц.

На поновном суђењу дневничар Лазар Главатовић и месар Сава Милунов осуђени су због крађе бианко меница из ормана Јулке Нералић

У новосадском Окружном суду расправљан је по други пут случај Лазара Главатовића, дневничара званичника из Новог Сада, и новосадског месара Саве Милунова. Државни тужилац је још прошле године подигао оптужницу против Главатовића и Милунова због — крађе. Тако је Главатовића оптужио да је, по наговору Милунова, однео из отвореног ормана Јулке Нералић пет бианко меница на суму од 17.300 динара са потписом Саве Милунова и супруге му. Милунова је државни тужилац оптужио зато што је Главатовића на ово наговорио.

Овој двојици било је суђено још 30 новембра 1939 и тада је суд обојицу ослободио. Међутим, државни тужилац је уложио призив и Апелациони суд је првостепену пресуду поништио. Тако је сада одржан нов претрес.

Пошто су саслушани још неки нови сведоци, суд је донео пресуду којом је обојицу прогласио кривим и Главатовића осудио на два месеца а Милунова на 15 дана затвора. Државни тужилац и оба оптуженика уложили су призиве.

Ножем ранио човека
за кога се преудала његова бивша жена

Суботица, 15 октобра. — Стеван Пап, радник из Чоке, пошао је код своје бивше жене, која се преудала за Дезидера Езвеђа. Пошто њихово дете живи у кући Езвеђа, Пап је дошао да га одведе својој кући. Бивша Папова жена и њен садашњи муж лепо су дочекали Папа. Али увече, поред вина, дошло је између Папа и Езвеђа до жестоке свађе. Том приликом Пап је ножем ранио свога наследника у браку. Приликом хапшења Пап је био толико пијан, да није могао да буде саслушан. (Дан)

НОВИ ГРАДСКИ ЛЕКАР У ПАНЧЕВУ

Панчево, 15 октобра. — На последњој седници градског већа у Панчеву за градског лекара изабран је досадашњи општински лекар г. др. Трифун Стајић. (Дан)

ИЗ УРЕДНИШТВА

Г. ОЗРЕН СЕЉАКОВ, НОВИНАР ИЗ СЕНТЕ, НИЈЕ ДОПИСНИК „ДАНА" ТЕ НЕМА ПРАВО ВРШЕЊА БИЛО КАКВЕ НАПЛАТЕ ЗА НАШ РАЧУН, НА ШТО СЕ УПОЗОРУЈУ ПРЕТПЛАТНИЦИ И ОГЛАШИВАЧИ ИЗ СЕНТЕ И ОКОЛИНЕ.

ХОТЕЛ СЛОБОДА

СЕНЗАЦИОНАЛНИ

ВАРИЈЕТСКИ

ПРОГРАМ

у ресторану хотела

МАЛА ПОЛИЦИСКА ХРОНИКА

Почела је сезона зимских капута. Вероватно услед приличног захлађења које је настало због јаког ветра који дува ових дана, они који стално ратују са законом изгледа да су одлучили да се „снабдеју“ зимском гардеробом. Јуче је „дигнут“ први зимски капут у овој сезони, како је полицији пријавио оштећени Стеван Лазић, економ из Ђурђева. Друге опет „муштерије“ посетиле су г. Саву Поповића, власника „Линде“, у Милетићевој улици и г. Јована Петреса, трамвајског кондуктера, који станује у Јана Копитара улици, те су успели да направе „пазар“ од по отприлике 1000 динара. „Купили“ су углавном одело а успут су „дигли“ нешто и у готовом. — Неки непознати који воли да „заради“ само у готовом, извукао је из џепа тељигашу Мартину Визди 1200 динара. А један, очигледно специјалиста за вожњу туђим бициклом, узјахао је на точак Лазе Бурмуније, столарског помоћника, док се овај бавио у Јодном купатилу. Бицикл је марке „Ханзер“, фабрички број 201422, а регистрован је под бројем 4263140. — Мита Стојановић, без сталног занимања, „зарадио“ је бајбок и то све због једног сата који му се јако свидео па га је „позајмио“ од власника Лазара Ђирића из Сремске Каменице. — По свима овим случајевима крађа полиција води најенергичнију истрагу, настојећи да их што више онемогући, односно сведе на најмању меру.

Пијане „делије“ задале доста посла полицији. Ова недеља била је, изгледа, неки врло пијан дан. Тако је неколико „делија“, сливајући у себе многобројне чаше шприцера, ракија и других алкохолних пића, осетило у себи неку велику снагу, коју су почели да испољавају на тај начин што су вређали и изазивали пролазнике, тукли се и свађали с ким год су стигли, па су чак напали и на заштитнике закона, када су ови дошли да их умире. Због оваквих и сличних „јуначких“ дела Фрања Лакаи, радник, Велимир Јовановић, пекарски помоћник, Шандор Шомођи, радник, и беспосличари Станко Милошев и Радован Гајић, када су се истрезнили, могли су да установе да су добили бесплатно преноћиште „иза решетки“. Сви ће они искусити заслужене казне због изгреда. — Војислав Ступар, разносач соде, био је пијан када је напао свог послодавца Саву Борчанског и лупио га сифоном по глави. Зато ће трезан одговарати пред Среским судом. — За гостионичаре обично зли језици кажу да воле да „крсте“, на пр. вино итд. Међутим, Ференц Кучера, гостионичар из Бачке Тополе, „крстио“ је — самога себе. Он се добро „развеселио“ и, шетајући око 20 часова обалом Дунава, крај кланице, оклизнуо се и себе прописно замочио у хладне таласе Дунава. Неки рибари успели су да га извуку и, пошто му је дежурни лекар указао прву помоћ, он је колима за спасавање пренесен у — полициски „хотел“ да се испава.

Тешка несрећа у Мартници

Приликом експлозије у моторном млину у Мартници која је разнела целу зграду и порушила кровове на свим суседним кућама погинули су главни машиниста и помоћник млинара

Рањен је и власник млина г. Јозеф Келер

Петровград, 15 октобра. — У Мартници десила се јуче страховита експлозија у тамошњем моторном млину Јозефа Келера. Том приликом погинули су главни машиниста 38-годишњи Јосиф Ласло и помоћник млинара 20-годишњи Никола Јост, док су рањени власник млина Јозеф Келер и сајџија Јозеф Шмит.

Они су покушали да ставе мотор млина у погон, али им то није успело на нормалан начин пуштањем ваздуха у мотор из флаше за стављање у погон. Стога је власник Јозеф Келер набавио једну велику флашу компримираног кисеоника Из ове флаше пуштали су кисеоник у флашу за стављање мотора у погон, а из ове даље у сам мотор. Међутим, чим је кисеоник почео да улази у мотор, настала је страховита експлозија која је разнела све зидове ове иначе масивно грађене куће, тако да је цела зграда сравњена до темеља. Цреповн са суседних кућа летели су по 100 и више метара. Врата машинске куће одлетела су 30 метара и срушила се са треском.

Људи који су се налазили у машинској кући одбачени су о зидове, а затим заједно с њима више метара далеко од куће. Никола Јост је извађен мртав испод рушевина. Јосиф Ласло задобио је тежак потрес мозга и повреде по рукама, ногама и стомаку, тако да је на путу за болницу умро. Сајџија Јосиф Шмит, који је поправљао манометар и у моменту експлозије управо хтео да изиђе, тешко је повређен од неког тврдог предмета, вероватно гвозденог. Он се освестио тек на путу за болницу. Јозеф Келер само је лакше повређен.

На лице места одмах је изишла судска комисија, коју су сачињавали државни тужилац г. Владимир Милојевић, у својству истражног судије г. др. Љубомир Васиљевић, претседник Окружног суда, судски лекар г. др. Вукашин Гојков и као стручњак инж. г. Ото Хорват, директор Средње техничке школе.

Вештак инж. г. Хорват је установио да је до експлозије дошло због тога што су покушали да мотор ставе у погон помоћу компримираног кисеоника, што је веома опасно. На сличан начин десило се већ неколико тешких експлозија.

Води се истрага да се установи ко терети кривица за ову катастрофу.

На мистериозан начин украдена је каса са 64.000 динара

из једне кудељаре у Пригревици Св. Ивану

Разваљена каса је пронађена празна у самим просторијама стоваришта кудељаре

Сомбор, 15 октобра. — Јуче је у Пригревици Св. Ивану извршена једна необична крађа. Када су намештеници велике кудељаре г. Ђорђа Јурановића ушли у канцеларске просторије кудељаре одмах су приметили да је нестала каса, у којој је обичаја било прилично новца. О крађи је обавештена жандармериска станица која је извршила увиђај. Том приликом констатовано је, по исказу власника кудељаре, да се у каси налазило нешто преко 64.390 динара. Увиђајем је, затим, констатовано да су непознати лопови изнели касу из канцеларских просторија те да су је вероватно негде на другом месту обили. Током даље истраге ова претпоставка се показала као тачна јер је разваљена каса пронађена сакривена у једном углу стоваришта кудељаре. Она је била потпуно празна.

Истрага се енергично води. Истражници претпостављају да су ову мистериозну крађу могла извршити лица којима је било добро познат распоред просторија кудељаре.

Власници кудељаре били су осигурани, и против крађе, код осигуравајућег друштва „Ројал“. (ДАН)

За убиство у прекорачењу нужне одбране Милизој Грујић, зидар из Ђурђева, осуђен на строги затвор

Пред великим кривичним већем Окружног суда, коме је претседавао г. Светислав Максимовић, одговарао је Миливој Грујић, зидар из Ђурђева, због тога што је у свађи са Бранком Савиним убо овога ножем у леву страну грудног коша. Убод је био тако несрећан, да је сечиво ножа пресекло аорту услед чега је настао излив крви и смрт Савина.

На суду се Грујић бранио да је дело починио у нужној одбрани, јер га је Савин, који је иначе био познат као кавгација, први напао. Ове његове наводе делимично је потврдило око 12 сведока који су продефиловали пред судом. После завршног предлога државног тужиоца г. Цвејанова и одбране адвоката г. др. Милана Миће Иванчевића, суд се повукао на већање те је после тога претседавајући г. Максимовић прогласио пресуду којом је Грујић осуђен на годину дана строгог затвора и две године губитка часних права што је другога умишљено лишио живота у прекорачењу одбране.

И државни тужилац и оптужени узели су рок од три дана.

Власник потопљене дерегље „Град Нехај“ тврди да је до несреће дошло због погрешног маневрисања моторног брода

Као што је „ДАН“ јавио, у недељу после подне, око 17.30 часова, дошло је до судара код ушћа канала Краља Александра између дерегље „Град Нехај“ и немачког моторног брода „М. И.“. Дерегља са товаром шљунка потонула је. Капетанија пристаниште извршила је одмах извиђај и саслушала сведоке.

Власник дерегље г. Петар Рогић тврди да штета њему причињена износи око пола милиона динара. Кризицу баца на капетана моторног брода.

Према резултату истраге, дерегља је била причвршћена при обали у моменту када је немачка лађа маневрисала у пристаништу. Том приликом један гвоздени шлеп ударио је свом снагом дерегљу, која је потонула.

Капетан немачког брода тврди да је кривица до крманоша дерегље, јер ова није била осветљена. Власник дерегље, међутим, тврди да је било још видно и да је до несреће дошло услед погрешног маневрисања.

Власник дерегље може само судским путем да тражи отштету од власника моторног брода.

КОНФЕРЕНЦИЈА ПРЕТСТАВНИКА МЛИНСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Београд, 15 октобра. — Одржан је шири састанак претставника млинске индустрије. На састанку се, поред осталих актуелних питања, расправљало и о намери надлежних да се увезе 3000 вагона брашна. Поводом тога биће израђена једна претставка у којој ће се тражити од надлежних да се повећа увозни контингенат за пшеницу, а да се брашно уопште не увози.

Пленум Заједнице туристичких организација предлаже низ мера за унапређење туризма

Београд, 15 октобра. — У Београду се састао, под претседништвом г. др. Владимира Белајчића пленум Управе Заједнице туристичких организација, у којој су претстављани туристички савези источне половине наше земље. Присуствовали су сви чланови: др. Јефтановић из Сарајева, Гавра Милошевић са Цетиња, Влада Богдановић из Скопља, Божо Митровић из Бање Луке, Божа Миљковић из Ниша, инж. Станоје Недељковић и др. Станоје Ценић из Београда, др. Владимир Белајчић и Гаја Грачанин из Новог Сада.

Реферат о раду Заједнице и актуелним туристичким питањима поднео је г. Гаја Грачанин, секретар Заједнице.

Пошто су претставници појединих савеза изложили прилике у којима се налази туризам у њиховим крајевима на крају ове сезоне, пленум је донео низ закључака који ће се доставити надлежнима с молбом да буду уважени.

Увиђајући тешкоће са којима се мора да рачуна у данашњим приликама, пленарна седница обухватила је својим закључцима само оно што је при данашњим приликама могуће прихватити и спровести.

Пленум Заједнице истиче потребу што скорије допуне Уредбе о унапређењу туризма и потребу што веће важње развоју домаћег туризма. Пленум ће упутити г. Министру трговине и индустрије молбу у томе смислу. Исто тако Заједница сматра да је приватна иницијатива била онај чинилац који је и под најтежим условима, стварао услове за развој туризма, те је неопходно потребно да се приватној иницијативи и убудуће обезбеди сарадња у раду на унапређењу туризма.

Међу осталим питањима истакнуто је питање планске организације и обезбеђења аутобуског саобраћаја у целој земљи, а посебно тамо где аутобуски саобраћај претставља претежно саобраћајно средство.

Услед несташице гума и горива у неким крајевима аутобуски саобраћај делимично је обустављен, те је неопходно потребно предузети потребне мере да се постојеће сметње отклоне.

У вези са унапређењем посете бања констатоване су превисоке и многобројне таксе за бањске посетиоце. У ту сврху Заједница сматра да би било неопходно потребно установљење јединствене бањске таксе.

Идући пленум Заједнице сазваће се у што краћем року, како би на томе састанку биле донете потребне одлуке о приликама нашег хотелијерства и погодним мерама за његово одржање и унапређење. **(Дан)**

ПРОБЛЕМ ЈЕДИНСТВЕНЕ ЦЕНЕ ПШЕНИЦИ

Београд, 15 октобра. — Како ДАН сазнаје, на надлежним местима се проучава питање нивелације цена пшеници у целој земљи, како би и пасивни, а нарочито удаљени крајеви могли да дођу до јевтинијег жита и хлеба. Још није утврђена солуција по којој би се имало го да изврши, али су предмет озбиљне студије бесплатне упутнице које би се дале задругама, општинским апровизацијама, и конзумним заједницама при индустриским предузећима, а не искључује се могућност општег снижења превозне тарифе за пшеницу, кукуруз и хлебно брашно.

ФЕЉТОН »ДАНА«

КАПЕТАНОВА ЖЕНА

А. КУПРИН

— Невероватно је, господо моја, како је по некад глупа зелена младост, — рече замишљено наш домаћин, Лав Максимович, кога је цео Петровград знао као гурмана и коцкара, творца и рушитеља свих акционарских друштава, а који је такође уживао и глас познаваоца „женских питања“.

„Колико смо пута ми сви — настави он, — и лупали главом о зидове уображених тврђава, док су врата била широм отворена. Колико смо пута отворени пристанак тумачили као одлучно одбијање и колико смо слатких, милих авантура пропустили само зато што смо били млађи, зелени и — глупи.

Говорећи ово, он је жмиркао због дима своје цигаре и, заваљен у дубоку наслоњачу, смешио се нечем што му је излазило пред очи.

Овај увод је означавао да ће сад доћи занимљива, пикантна прича, коју је он зналачки умео да исприповеда после добре вечере. И заиста, он поче:

— Било је то, моја господо, врло давно. Ја сам таман завршио универзитет и служио сам као ђак наредник у једном малом гарнизону на граници.

Мој четни командир, необично свиреп по изгледу, али у ствари врло добродушан бркајлија једном ме позва да будем његов стални, свакодневни гост на ручку, али је то учинио на оригиналан начин. Позвао ме је за време егзерцира к себи, па је повикао, срдито избуљивши очи:

— Наредниче Лавришчеве! Јавићеш ми се после занимања код мене у стану!

Ја се уплашиx, стадох мирно, па поздравих.

— Разумем, господине капетане!

„Био сам уверен да ми претстоји дугачко преговарање због незакопчаних дугмета, због неочишћених чизама војника из мог вода, или због неке сличне војничке „важне ствари“, али се у ствари, десило нешто сасвим обратно. Капетан ме прими врло учтиво. И тек што смо сели, појави се и његова жена.

— Ево, Мањечка, — рече капетан, — да ти претставим нашег наредника.

„Боже, што је била љупка та Марија Тадејевна! Лице јој је било бело, не бледо, него баш бело, урамљено раскошном златно-рђом косом, очи су јој биле кестењасте, топле, нежне и дрске.

„Она ми пружи руку. Чудна ствар: мени стисак руке говори о некоме много више него поглед, држање, глас или рукопис. За мене постоје руковања равнодушна, презрива, сладострасна, безобразна, вероломна, горда, каква год хоћете. Овај Маријанин стисак руке ми је говорио: „Ја сам жена и не љутим се кад се на мене гледа као на жену. Мени је то чак пријатно.“

„Међу нама се од првог дана успоставише неки шаљиво-лаки односи. Она ми је везивала салфет око врата за време ручка, а у исто време су се њене дрске очи смејале, а пуне црвене усне су ме бескрајно збуњивале.

„Ја сам ручавао код њих сваког дана и био сам „свој човек“ у њиховој кући. Она се понашала без много церемоније: давала ми је да јој држим вуницу, док је она мота у клупче, слала ме је у варош да јој купим ово или оно, вукла ме са собом у својству пратиоца и добровољног носача... По цео дан сам био код ње.

„Сваки пут, кад се капетан враћао из касарне и налазио нас заједно (Богми је сведок да међу нама није било ничег „рђавог“), ја сам устајао с места и претерано гласно почињао говорити о „безначајним темама“. А када смо вечером играли префаранс, она је стално притискивала моју чизму вршком своје ноге. Дрски сјај њених очију ме је узбуђивао. Њој је причињавало задовољство да се игра са мном. Као мачка с мишем.

„Она је вероватно увиђала да сам јој ја потпуно безопасан и за то је могла некажњено да проба своје нокте на мени... А ја? Ја сам се само мучио и повремено ме обузимала нека језа и мала несвестица...

„А ако бих је понекад, узбуђен до лудила њеном мачијом кокетеријом, ухватао за руке, стезао их и љубио уз неки страсни усклик, она би ме одмах трезнила.

— Шта вам је, Лаве Максимовичу? Да вам није зло? Хоћете ли да отворим прозор, или да вам дам чашу воде...

„Тако прође зима. Наш батаљон је требао да иде, да се сједини с пуком. И док је капетан викао на војнике, који су паковали ствари, ја кришом отрчах до Маријане...

„Стан је био празан јер су све ствари биле спаковане и послате још тог јутра. Маријана је седела у празној соби, крај прозора, на великој гомили сламе.

— Дошао сам да се опростим с вама, Маријана Тадејевна. Вероватно се више никада нећемо видети, — рекох ја тужно.

„Она ми гестом покаже да седнем крај ње на сламу. Ја седох сасвим близу ње.

— Хоћете ли ме се покаткад сећати? — запита ме она.

— Разуме се да хоћу. Како можете тако што да питате!

— Али, наравно, ви ћете ме се сећати по злу!

— Маријана Тадејевна!

„Ја је дохватих за руку. Није се бранила. Ја је онда привукох к себи па је почех љубити у образ, у косу, у ухо. Њене трепавице су биле опуштене, уста полу отворена; дисала је брзо и дубоко.

„Она ме је гурала од себе, али ја нисам обраћао пажњу на то. Тада она прошапта:

— Пустите ме... Викаћу... Зваћу послугу... Оставите ме..

„Ја се освестих, па устадох са сламе, отресајући сламке са себе. Опрости ли смо се врло хладно. Одлазећи у касарну, мислио сам у себи: „Ђаво би ме знао што сам то урадио... скандал, увредио сам милу, љупку жену, осрамотио се.“

Наш батаљон изађе из варошице, праћен гомилом уличних мангупчића. Била је врућина, прашина је гушила и кад се кроз четири сата приближисмо првом одморишту, сви дахнусмо душом.

„На одморишту нас је очекивало пријатно изненађење. У шумарку поред пута била је приређена закуска. Батаљонске даме су се биле извезле напред и спремиле богат доручак.

„После кратког одмора, трубач засвира збор. Ја брзо дохватих своју сабљу, па пре него што ћу стићи на збор, приђох Маријани:

— Маријана Тадејевна.. молим вас опростите ми..

„Она ме погледа лукаво, брзо и подсмешљиво.

— Не, забога.. ја се на вас нисам ни љутила...

„Ја се збуних. Очекивао сам гњев, презрење, претњу...

— Како то? Не љутите се... али, ја сам себи дозволио и сувише.. Ви сте били незадовољни...

„Она се насмеја громко, нервозно.

— Ха-ха-ха.. Тек штогод.. Мој мили младићу, ја ако се љутим на вас, то је само зато што сте били сувише неодлучни. Ви не познајете жене...

— А раније. Маријана.. зимус?

— Да, и зимус, — одговори она, гледајући ме својим сјајним дрским погледом право у очи.

„У тај мах приђе капетан, па повика:

— У строј, наредниче, у строј!

Батаљон пође. Певачи запеваше песму, а мене је мучило касно жаљење

ПРИВРЕДНЕ ВЕСТИ

Култура шећерне репе у Совјетском Савезу

Москва, 15 октобра. — На овогодишњој великој пољопривредној изложби у Москви приказана је и култура и прерада шећерне репе у Совјетском Савезу. Ту се види да се површина засађена шећерном репом повећала са 648.000 хектара колико је износила 1913 године на 1,200.000 хектара у 1939 години. До толиког повећања је дошло у првом реду захваљујући ново обраћеним површинама у Киргизији, Казакстану, Транскавказији и на Далеком Истоку. У производњи шећера и шећерне репе ССР са својих 26 милиона квинтала заузима данас прво место у свету. Нарочита пажња посвећена је последњих година култури нових врста шећерне репе, које садрже до 18,6% шећера, т. ј. за 3% више него остале врсте ове репе.

ДОБАР РОД ШЕЋЕРНЕ РЕПЕ У МАЂАРСКОЈ

Будимпешта, 15 октобра. — Према званичним проценама, Мађарска очекује ове године врло добру берву шећерне репе. Берба се процењује на неких 16 милиона квинтала према 11,5 милиона квинтала у прошлој години. Мађарска, која је још у прошлој години морала увозити шећер, сада ће имати чак и вишак за извоз.

ИНДЕКС ЖИВОТА У ТУРСКОЈ

Цариград, 15 октобра. — Према подацима министарства трговине, индекс живота у Турској, ако се узме онај из 1933 као раван 100, повећао се у августу о. г. на 131,3. У августу 1939 овај је индекс износио 118,4. За град Анкару овај је индекс у августу о. г. износио 123,5 према 111,1 у августу 1939. За Цариград: 130,8 према 116,8.

КЊИГЕ И ЛИСТОВИ

ЈАДРАНСКА СТРАЖА. Изишао је бр. 10 ове илустроване ревије за сва питања нашег мора и приморја, са овим садржајем: Јадрански институт; др. инж. Драго Матковић: Субвенционирање велике обалне и дуге линиске пловидбе; П. Скок: Проблем романства и славенства на нашим острвима: Крес (18); Б. Ч.: Подморница и њени непријатељи; Виктор Пирнат: „Цвет Средоземскега Морја“; Анте Цетинео: Данас је на њих ред (песма); В. Ц. Е.: Крунидба пучкога краља на Молату; Аргонаут-Таласофил: Сплитски Аргонути кроз северодалматински архипелаг (5); Драго Жерве: Дуга чекања; Пол Чак: Чудесна крстарења; П. Чак: Битка код Трафалгара (11); Друштвене вести; Туризам; Листак: Ратна морнарица; Трговачка морнарица; Општа поморска питања; Белешке; Једриличарски спорт; Културни преглед. Годишња претплата износи дин. 120, за иностранство дин. 150. Чланови помагачи примају ревију бесплатно. Ова илустрована ревија излази сваког првог у месецу.

БИБЛИОТЕКЕ И МУЗЕЈИ

Библиотека Матице српске отворена од 8—12 и 15—17 часова. Музеј Матице српске отворен од 11—12 часова.

*

КУДА ЋЕМО ВЕЧЕРАС?

БИОСКОПИ:

УРАНИЈА: Мајчина љубав
ОДЕОН: Демонска жена
РОЈАЛ: Океан у пламену
АПОЛО: Петар Велики.
РЕКС: Моја мала Марика.

*

БУКОВИЧКА МИНЕРАЛНА ВОДА „Књаз Милош“ Ш. Д. Б. НОВИ САД, Краља Александра 21. Телефон 20-20 и 32-42. — Код филијала: СОМБОР Телефон 69. — СМЕДЕРЕВО: Телефон 47. КРАГУЈЕВАЦ: Телефон 38 и ПЕТРОВГРАД: Телефон 169. — РУМА Телефон 39 и БЕЛА ЦРКВА Тел. 10.

*

ЈУРНЕ АПОТЕКЕ

Од 13 до 18 октобра

Апотека Илин Мр. Душана. Вилсонов трг бр. 4. Телефон 24-45.

Апотека Машић Мр. Николе, Темеринска ул. бр. 2. Телефон 22-91.

Апотека Насл. Жигровића. Петроварадин.

*

РОЂЕНИ, ВЕНЧАНИ, УМРЛИ

Рођени су: Јелена, кћи Јаше Аћанског, ратара, и Емилије Сегединац. — Мушко дете Радивоја Фратуцана, радника, и Миланке Јанковић. — Мушко дете Милана Рајковића, настојника, и Маце Руичић. — Мушко дете Стевана Целатовића, служитеља, и Анђелке Полута. — Стеван, син Пере Лазаревића, кројача, и Терешке Ледер. Женско дете Љубице Ранисављевић, служавке. — Анте, син Марка Чарије, морн. подофицира, и Марије Кларић. Марта, кћи Јована Олаха, трг. помоћ., и Јелисавете Крупа. — Смиља, кћи др. Радослава Илијћа, јавног бележника, и Олге Табаковић. —

Венчани су: Инж. Никола Францетић, наставник пољопривредне школе из Илока, и др. Рожа Блау, лекар из Новог Сада.

Умрли су: Уд. Розалија Хил, рођ. Цибула, домаћ., 77 год. — Михајло Рот, земљорадник, 84 год. — Ана Линвенмајер, 11 год. — Андраш Фехер, 4 мес. — Каталин Хорн, рођ. Штиц, домаћ., 33 год. — Стојан Наумовић, пекар, 30 год.

—ооо—

НОВОСАДСКА БЕРЗА

Нови Сад, 15 октобра 1940.

ПШЕНИЦА: Уредбом утврђене цене.

РАЖ: бачка 327.50—330, банатска 325—327.50.

ЈЕЧАМ: бачки и сремски 345—347.50, бачки и сремски пролетни 412.50 — 417.50.

ЗОБ: бачка и сремска 314—316.

КУКУРУЗ: стари 338—340, сушени паритет Вршац и Инђија 269—271.

БРАШНО ПШЕНИЧНО: са подручја Дунавске бановине франко млин, вагон или шлеп без скупног пореза на пословни промет и без врећа: Огг и Ог и грис 723, сам нулер 660—680, 70% просејано хлебно 358.

МЕКИЊЕ: са подручја Дунавске бановине, франко млин, вагон или шлеп, без скупног пореза на пословни промет и без врећа: 180—180.

ПАСУЉ: бачки и сремски бели без врећа 410—412.50.

КРОМПИР: славонски бели 96—98, славонски роза 125—127.50.

ТЕНДЕНЦИЈА: непромењена.

СТРЕЉАЧКЕ УТАКМИЦЕ НАГРАЂЕНИХ И НЕНАГРАЂЕНИХ

У такмичењима је учествовао велики број стрелаца који су постигли лепе резултате

Новосадска стрељачка дружина приредила је, на старом Стрелишту код градског купатила, врло занимљиве стрељачке утакмице, на којима је учествовао велики број стрелаца. Ово такмичење приређено је одмах после одржаних наградних утакмица, које су недавно завршене. Такмичење је вршено у две категорије, првој и другој, за дружинско првенство. У првој категорији стрелаца такмичили су се они који су до сада имали прве, друге и треће награде, а у другој они који до сада нису имали награда.

Већ у 8 часова пре подне на стрелишту је био сакупљен велики број стрелаца, нарочито оних који до сада нису учествовали на утакмицама ове дружине, а то су већином чланови месног Четничког удружења. Претседник Стрељачког одбора г. Бора Марковић, касациони судија, један од најбољих стрелаца у нашој држави, извршио је све техничке припреме за правилно извођење ових утакмица.

Око 10 часова пре подне дошао је на стрелиште командант Прве армиске области, армиски генерал г. Милорад Петровић, са дивизиским генералом г. Чедом Станојловићем, командантом Дивизије, који је и сам један од првокласних наших стрелаца. Команданта Армије г. Петровића и команданта Дивизије г. Станојловића дочекао је и поздравио претседник Стрељачког друштва г. Живорад Богдановић, генерални директор Штедионице Дунавске бановине. Генерали гг. Петровић и Станојловић задржали су се дуже времена на стрелишту, пратећи са највећим интересовањем ток утакмица, а затим су разгледали дворану старе стрељане, која је декорисана разним стрељачким трофејима. Напустили су стрелиште срдачно поздрављени од стране великог броја присутних стрелаца.

Ово интересантно такмичење, које је вршено по условима међународног стрељачког такмичења, са малокалибарском пушком, 4 серије од по 10 метака за стрелце прве групе, и 20 метака за другу групу, без права на понављање, дало је следеће резултате.

Прва група, стрелци који су имали награде на ранијим утакмицама: 1, Лајош Шнауфер, 340 кругова из 40 метара; 2, Евген Шнајдер 337; Александар Орестијевић 336; 4, Павле Инђић 335; 5, Бора Марковић 333; 6, Србивој Вртунски 327 кругова. Као што се из резултата види, утакмица је била врло оштра и стрелци су један испред другог измицали само по један круг. Да за време такмичења преко целог дана није дувао врло јак ветар, резултати би били још и бољи, али су и ови сасвим добри.

Друга група, такмичење стрелаца који до сада нису имали прве, друге ни треће награде, а у којој је учествовало око 20 стрелаца, дала је следеће резултате: 1, Милан Инђић, ђак 7 разреда гимназије у Новом Саду, стар 17 година, који је из 20 метака постигао 153 круга; 2, Ото Цанбауер 153; 3, Никола Бјелић 144; 4, Лаза Исаков 144; 5, Алија Јусуфовић 144 и 6, Ђула Пирбој 143 круга. И у овој групи стрелаца била је велика битка, што се најбоље види по томе да је неколико стрелаца имало исти резултат у круговима, само су узимани у обзир бољи поготци, или су морали накнадно пуцати још по шест метака.

После завршеног такмичења, по три првопласирана из сваке групе добијају дружинске дипломе.

Претседник Новосадске стрељачке дружине г. Живорад Богдановић, који је преко целог дана присуствовао такмичењу, изјавио нам је да је врло задовољан овим новим приређеним такмичењем, које је дало и лепе резултате и имало великог интереса код стрелаца, а нарочито је привукло више нових чланова, који су показали на овом првом такмичењу лепе успехе.

НОВОСАДСКИ ЕПИГРАМИ

О, ти фотографи!

Фотографи наши смели
Цео корзо запосели,
Па се љуте цуре младе:
„Преселе нам променаде!“

Јер фотограф не да мира
Редом цуре „експонира“,
Па их после (свуд се чује)
У комори — „ентвиклује“...

Аб.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Комеморативну седницу покојном професору др. Милану Јовановићу-Батуту одржаће Лекарско друштво у Новом Саду, у среду, 16 о. м., у 18 часова, у дворани Матице српске.

Коло српских сестара у Н. Саду приређује у корист зимске помоћи Забавно вече са игранком у суботу, 19 октобра, у ресторану Спомен-дома. Почасна домаћица је гђа Јованка Петровић, супруга команданта Армије, арм. ген. г. Милорада Петровића. Народне песме певаће познати радио певач г. Борислав Дечермић. Почетак у 20.30 часова. Улазница 10 динара. Добровољни прилози примаће се са захвалношћу. С обзиром на хуману сврху ове приредбе моли се грађанство за што већу посету.

НАЈУСПЕЛИЈУ ФОТОГРАФИЈУ
добићете, уз најсолидније цене, код
ФОТО-СТУДИА МАНОЈЛОВИЋ

Примариус др. Ђорђе Огњановић, специјалиста за унутрашње болести, вратио се и ординира као и раније од 11 до 12 и од 2 до 4 после подне

Siera
радио гарантира селективност
Продаје и на отплату
„РАДИО-ЛУКС“ ДОСЛЕР МАРКО
НОВИ САД, Пашићева 31.

Најстарија годишта обвезника телесног васпитања постигла су завидне резултате у наградном гађању

У недељу и јуче најстарији обвезници телесног васпитања извршили су наградно гађање. Гађање је обављено на војном стрелишту на Ратном Острву где је, предусретљивошћу војних власти, стављено на расположење све што је било потребно да се гађање обави.

У гађању су учествовали најстарији обвезници годишта 21 и 22, укупно њих око 200. Постигнути успех изненадио је стручњаке, јер је било 65% погодака, што претставља завидан резултат.

У недељу пре подне, за време гађања, на стрелиште су изненада стигли командант Прве армиске области, армиски генерал г. Милорад Петровић и командант Потиске дивизије, дивизиски генерал г. Чедомир Станојловић. Они су се распитивали за ток гађања па су изразили своје задовољство због постигнутог успеха.

Избор чланова Пословног и Казненог одбора НЛП-а

На последњој седници Управног одбора Новосадског лоптачког потсавеза извршен је избор чланова Пословног и Казненог одбора Потсавеза, а исто тако економа и потсавезног капитена.

За чланове Пословног одбора изабрани су: г.г. Миле Радујков, Стеван Мила, Матија Вернер, Лазар Влашкалић и Миленко Ћириловић.

У Казнени одбор ушли су: г.г. Сава Кантарџић, Харитон Стојковић, Алберт Дрињовски, Јован Хелфрих, Богољуб Јовић, Миша Хазановић и Хинко Хетерле.

За потсавезног економа изабран је г. Ђока Младеновић, а за капитена г. Милоје Добродолски.

ТРАЖИМО

озбиљног младића за експедицију листа са бициклом. Јавити се администрацији „Дан“-а.

Пред утакмицом:

Финансиска дирекција— Железничка дирекција

Сутра, у среду, по подне, у 15 часова, на игралишту железничара, одржаће се једна занимљива утакмица, која ће, несумњиво, привући доста гледалаца, а нарочито чиновника, чије ће се колеге сукобити на терену. Како сазнајемо, одржаће се ногометна утакмица између чиновника Дунавске финансиске дирекције и чиновника Дирекције државних железница Север. Северци се бусају у прса и гарантују своју сигурну победу, јер су се, веле, јуче у тренингу огледали са конобарима и херојски их тукли. Сад, сасвим разумљиво, влада велико интересовање како ће се држати чиновници Финансиске дирекције кад имају пред собом толико надмоћног непријатеља...

—ооо—

УТАКМИЦЕ У ПРОВИНЦИЈИ НЛП-А

Грађански и ЖСК из Инђије играли 1:1

У недељу је одиграна само једна прворазредна првенствена утакмица и то у провинцији, у Срем. Митровици. Грађански и ЖСК, из Инђије, играли су нерешено, 1:1 (0:0).

Другоразредни резултати пак јесу ови:

Жабаљ: Ск Трг. омладина—Слога (Б. Паланка) 3:0, пар форфе;

Ст. Пазова: Штефаник — Семберија 5:1;

Темерин: ТСК—ЖСК (Н. Сад) 3:0, пар форфе;

Шабац: Трговачки—Занатлија 1:0, и Срем. Митровица· Раднички (Шабац) —МСК Раднички 2:0.

АПОЛО

Врхунац филмске продукције

Петар Велики

ОДЕОН

Демонска жена

У гл. ул.: БЕТИ ДАВИС

РОЈАЛ

Океан у пламену

У гл. ул.: ХАНС ШЕНКЕР

РЕКС

Јавор Пал и Сепеш Лиа у филму

Моја мала Марика

У осталим улогама: Пернел Зита, Бети Лидија и Јухас Јосип

УРАНИЈА

Премијера најснажнијег филма сезоне

Мајчина љубав

Паул Хербигер, Кете Дорш

БЕСПЛАТНО ПАКЕТИЋ

Досталовог тоалетног бисера на пробу. Успех код прве употребе. Кожа, лица и тела остаје чиста, здрава, свежа и млада. Бубуљице, митесери, нечистоће лица нестају. Шаљите за трошак три динара у маркама. Кемикалија Нови Сад 144. У апотекама, дрогеријама, оригинални картон четрдесет динара. 2208

Пословни Бр. По. 780/1940.

Оглас

У парници фирме Лео Вајс из Новог Сада против Лежаће оставине пок. Боке Ивков из Чуруга Окружни суд у Новом Саду у смислу §-а 109 гр. п. п. поставља туженој скрбника у особи Стефановић Василка адв. из Новог Сада коме се има доставити са II. прим. тужбе и закључак о постављању скрбника од 3. IX. 1940 г.

Именовани скрбник заступаће тужену оставину на њен трошак и опасност све дотле док наследници не дају своју наследничку изјаву и не преузму парницу.

Окружни суд у Новом Саду дана 3 септембра 1940 г.

Пантовић с. р.

ДВА КЊИЖАРСКО-ПАПИРНИЧАРСКА ПОМОЋНИКА ТРЕБА КЊИЖАРА Д. ПУЉО. ЗЕМУН. ПРЕДНОСТ ЗНАЊЕ ОСИМ СРПСКОГ И НЕМАЧКИ ЈЕЗИК. СТАРОСТ ДО 28 ГОД. УЗ ПОНУДУ ПРИЛОЖИТИ ПРЕПИС УВЕРЕЊА КАО И ВИСИНУ ПЛАТЕ.

У пари реда...

Спортске вести са свих страна

Српски пинг-понг савез у Београду одржаће своју редовну годишњу скупштину 3 новембра о. г.

Суботичко првенство: Суботички спорт—Боемија 2:1 и Раднички—Зрињски 3:1.

За мађарске судије у недељу у Н. Саду приликом лигашке утакмице БСК—Војводина одређени су г.г. Слободан Вукановић и Војислав Хуска.

Утакмице у рвању у Београду између чланова београдске Југославије и сарајевског Хајдука завршиле су се победом Југославије 4:3.

Суботички ЖАК на пријатељској утакмици са Хајдуком у Сплиту извукао је доста частан резултат од 5:7.

У Судиски одбор НЛП-а изабрани су г.г. Михајло Милновић, Бранко Стојановић, Милан Јоксић, Лука Дотлић и Радослав Ранков. Одбор ће се за дан два конституисати избором претседника и секретара.

Шлагер сезоне

ORION RADIO

ИЗ НАШЕ НОВЕ СЕРИЈЕ ЗА ГОДИНУ 1941

150

ORION RADIO

савремонији, технички најсавршенији 4-цевни супер апарат

„ЈУГО-ЕЛЕКТРО"

НОВИ САД

Кр. Александра 6

СПОРТ

КОМЕНТАРИ...

Београдски фудбал је ове јесени изнад загребачког

Војводина има све услове за развој бициклизма — Таблица првенства Српске лиге после недеље није у многоме измењене

Минула недеља имала је два важна спортска догађаја, један у фудбалу, а други у бициклистици.

У фудбалу, сусрет између репрезентација Београда и Загреба, на загребачком тлу, донео је заслужену победу екипи престонице. Уверење, које је у последње време завладало у нашим спортским круговима да је београдски фудбал ове сезоне изнад загребачког, потврђено је и овом победом Београђана. Победа је утолико убедљивија и значајнија, што је извојштена на противничком терену, пред туђом публиком и са тимом који је силом прилика, по саставу, далеко заостајао од најјачег.

*

Бициклизам је, изгледа, ухватио чврст корен на подручју Српског бициклистичког савеза. После успеле прве трке кроз Србију, и ова последња кроз Војводину побудила је живо интересовање не само код спортиста, већ и код неспортиста. Војводина је по својој теренској конфигурацији као Богом дана за овај лепи спорт, а нарочито онај део Срема и Бачке кроз који води асфалтирани друм, на коме се могу развити највеће брзине и постићи рекордни исходи. Штета је само, што је јака кошава омела возаче да постигну још боље резултате. Али у сваком случају, ова трка учинила је велику пропаганду за наш бициклизам.

*

У Српској лиги био је у недељу само један сусрет. У Београду су БАСК и Славија, из Сарајева, одиграли свој заостали меч и поделили бодове резултатом 2:2. Славија се, овим бодом, помакла мало унапред, потиснувши Војводину на основу боље голдиференције, док је БАСК остао последњи. Таблица, према томе, није претрпела веће измене.

БСК	7	6	0	1	24:4	12
Југославија	7	4	1	2	16:10	9
Грађански	7	3	2	2	12:17	8
Славија	7	2	3	2	20:18	7
Бата	7	3	1	3	14:11	7
Војводина	7	3	1	3	14:14	7
Југославија (Ј)	7	2	2	3	14:17	6
Јединство	7	2	2	3	7:14	6
ЖАК	7	2	1	4	10:22	5
БАСК	7	0	3	4	9:18	3

Који лигаши играју у недељу

БСК игра с Војводином у Н. Саду

Програм првенства у Српској лиги, за недељу, састављен је од ових парова:

У Новом Саду: БСК—Војводина;

у Београду: Јединство—Славија и БАСК—Бата;

у Панчеву: Југославија (Ј)—Грађански, и

у Суботици: ЖАК—Југославија (Б).

ОГЛАС ЛИЦИТАЦИЈЕ

Српскоправославна црквена општина у Србобрану на дан 25 октобра о. г. у 3 часа по подне одржаће у својој канцеларији у Србобрану другу писмену офертану лицитацију за подизање парохијских домова, који ће се ове године подићи само под кров, и то за радове:

1) Земљане, 2) зидарске, 3) бетонске, 4) тесарске 5) кровопокривачке, 6) клесарске.

Услови лицитације, предрачуни и нацрти стављају се заинтересованим бесплатно на расположење ради увида у црквено општинској канцеларији у Србобрану свакога дана од 8—12 часова пре и од 3—5 часова по подне, или се могу откупити за 200 динара за комплетни лицитациони елаборат.

Кауција у висини од 36.000 динара полаже се на благајни српске православне црквене општине у Србобрану у новцу, хартијама од вредности или гарантном писму најкасније до 10 часова пре подне на дан лицитације.

Понуде имају бити таксиране по Тар. бр. 25 Закона о таксама са 200 динара и са 50 динара у црквеним таксеним маркама, те предате у запечаћеним омотима у канцеларији црквене општине најкасније 25 октобра до 11 часова пре подне. Одмах по истеку овога рока у горе означено време приступиће се отварању понуда заинтересованих.

Понуде ће се узети у обзир само оне које не отступају од прописаних услова и од оних такмичара који имају правоваљане исправе о подобностима за надметање.

Црквена општина задржава себи право да извођење наведених радова повери ономе од такмичара коме за сходно нађе без обзира на цене.

У Србобрану, 13 октобра 1940 год.

секретар: потпис нечитак — потпретседник: Марко Сивачки

МАЛИ ОГЛАСИ

ПРОДАЈЕ СЕ КУЋА

у Сремској Каменици, погодна за бифе на прометном месту. Јованка Гајдошевић, Карађорђева, Сремска Каменица. (6180)

ТРАЖИМ НАМЕШТЕНУ СОБУ

са строго засебним улазом и, по могућности, са централним грејањем. Понуде на администрацију „Дана". (6181)

Власник за ДАН к. д.: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ, Краља Петра I, 9.
Ротациона штампа: ДАН к. д., штампарско-издавачко предузеће.
Краља Александра, 7